INDEX COPERNICUS INTERNATIONAL

№52
MAY, 2025

ISSN 2710-3056

The issue of journal contains:

Proceedings of the IV Correspondence International Scientific and Practical Conference

OPEN SCIENCE NOWADAYS: MAIN MISSION, TRENDS AND INSTRUMENTS, PATH AND ITS DEVELOPMENT

held on May 23th, 2025 by

NGO European Scientific Platform (Vinnytsia, Ukraine)
LLC International Centre Corporative Management (Vienna, Austria)

GRAIL OF SCIENCE
PERIODICAL SCIENTIFIC JOURNAL

ISSN 2710–3056

INTERNATIONAL SCIENTIFIC JOURNAL

GRAIL OF SCIENCE

№ 52 (May 2025)

with the proceedings of the:

IV Correspondence International Scientific and Practical Conference

OPEN SCIENCE NOWADAYS: MAIN MISSION, TRENDS AND INSTRUMENTS, PATH AND ITS DEVELOPMENT

held on May 23th, 2025 by

NGO European Scientific Platform (Vinnytsia, Ukraine)
LLC International Centre Corporative Management (Vienna, Austria)

МІЖНАРОДНИЙ НАУКОВИЙ ЖУРНАЛ

ГРААЛЬ НАУКИ

№ 52 (червень, 2025)

за матеріалами:

IV Міжнародної науково-практичної конференції

ВІДКРИТА НАУКА СЬОГОДЕННЯ: ОСНОВНА МІСІЯ, ТЕНДЕНЦІЇ ТА ІНСТРУМЕНТИ, ШЛЯХ ТА ЇЇ РОЗВИТОК

що проводилася 23.05.2025

ГО «Європейська наукова платформа» (Вінниця, Україна)
ТОВ «International Centre Corporative Management» (Відень, Австрія)

Вінниця – Відень, 2025

DOI 10.36074/grail-of-science.23.05.2025

ГРААЛЬ НАУКИ : міжнар. наук. журнал. – Вінниця : ГО «Європейська наукова платформа»; НУ «Інститут науково-технічної інтеграції та співпраці», 2025. – No 52. – 1170 с.

Видання розраховане на науковців, викладачів, аспірантів, студентів, усіх, хто прагне отримати ґрунтовні знання теоретичного і прикладного характеру.

Рекомендовано до видання Вченою Радою Наукової установи «Інститут науково-технічної інтеграції та співпраці». Протокол № 20 від 22.05.2025.

Головний редактор: Танасійчук Альона Миколаївна, д-р. екон. наук, доцент (Україна)
Заступник головного редактора: Ємельянов Олександр Юрійович, д-р. екон. наук, професор (Україна)
Голова оргкомітету конференції: Голденблат Марія (Україна)
Заступник голови оргкомітету конференції: Рейчел Апаро (Австрійська Республіка)
Відповідальний секретар: Рабей Настасія Романівна (Україна)

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:
Квасницька Раїса Степанівна - д-р. екон. наук, професор (Україна); **Jakhongir Shaturaev** - канд. екон. наук, доцент (Республіка Узбекистан); **Бойко Світлана Василівна** - канд. екон. наук, доцент (Україна); **Заднєпровська Ганна Ігорівна** - канд. екон. наук (Україна); **Занора Володимир Олександрович** - канд. екон. наук, доцент (Україна); **Маркович Ірина Богданівна** - канд. екон. наук, доцент (Україна); **Яковенко Роман Валерійович** - канд. екон. наук, доцент (Україна); **Поливана Людмила Анатоліївна** - канд. екон. наук, доцент (Україна); **Гевчук Анна Вікторівна** - д-р. екон. наук, професор (Україна); **Маслій Олександра Анатоліївна** - канд. екон. наук, доцент (Україна); **Євтушенко Наталія Миколаївна** - канд. екон. наук, доцент (Україна); **Москвічова Олена Сергіївна** - канд. екон. наук, доцент (Україна); **Ясишена Валентина Валеріївна** - д-р. екон. наук, професор (Україна); **Михайлишин Лілія Іванівна** - д-р. екон. наук, професор (Україна); **Гавриленко Наталія Вікторівна** - канд. екон. наук, доцент (Україна); **Гіулі Гігуашвілі** - д-р. екон. наук, професор (Грузія); **Тамар Макасарашвілі** - д-р. екон. наук, професор (Грузія); **Мерабі Ванішвілі** - д-р. екон. наук, професор (Грузія).

НАУКОВІ КОНСУЛЬТАНТИ:
Онікієнко Сергій Володимирович - д-р. екон. наук, професор (Україна); **Marko Timchev** - д-р. екон. наук, доцент (Республіка Болгарія); **Khatuna Tabagari** - д-р. екон. наук, професор (Сакартвело); **Грень Лариса Миколаївна** - д-р. наук з держ. управління, професор (Україна); **Михаліцька Наталія Ярославівна** - канд. наук з держ. управління, доцент (Україна); **Ткаченко Павло Ігорович** - аспірант (Україна); **Купріянова Дарина Сергіївна** - практикуючий юрист (Польща); **Губаль Галина Миколаївна** - канд. фіз-мат. наук, доцент (Україна); **Козуб Галина Олександрівна** - канд. техн. наук, доцент (Україна); **Козьма Антон Антонович** - канд. хім. наук (Україна); **Морозова Тетяна Василівна** - канд. біол. наук, доцент (Україна); **Купріянова Лариса Сергіївна** - канд. мед. наук, доцент (Україна); **Лисенко Дмитро Андрійович** - канд. мед. наук, доцент (Україна); **Цубанова Наталя Анатоліївна** - д-р. фарм. наук., професор (Україна); **Олійник Світлана Валентинівна** - канд. фарм. наук, доцент (Україна); **Полєжаєв Юрій Григорович** - канд. наук із соц. ком., доцент (Україна); **Mukhabbat Khakimova** - д-р. пед. наук, професор (Республіка Узбекистан); **Куліченко Алла Костянтинівна** - д-р. пед. наук, доцент (Україна); **Фурман Тарас Юрійович** - канд. пед. наук, доцент (Україна); **Бажан Станіслав Миколайович** - д-р. філософії (Україна); **Ямполь Юрій Віталійович** - аспірант (Україна); **Антипова Жанна Ігорівна** - старший викладач (Україна); **Яцик Мар'яна Романівна** - канд. пед. наук, доцент (Україна); **Корбозерова Ніна Миколаївна** - д-р. філол. наук, професор (Україна); **Ковальська Наталя Аркадіївна** - канд. філол. наук, доцент (Україна); **Присяжнюк Оксана Ярославівна** - канд. філол. наук, доцент (Україна); **Мелех Галина Богданівна** - канд. філол. наук, доцент (Україна); **Корнус Анатолій Олександрович** - канд. геогр. наук, доцент (Україна); **Фомін Андрій Володимирович** - канд. іст. наук, доцент (Україна); **Рубан Микола Юрійович** - д-р. філос. з іст. та археології (Україна); **Гірна Наталія Мирославівна** - канд. іст. наук, доцент (Україна); **Устінова Ірина Ігорівна** - д-р. арх., професор (Україна); **Катерина Діденко** - канд. арх. (Україна); **Воскобойнікова Юлія Василівна** - д-р. мист. (Україна); **Крипчук Микола Володимирович** - канд. мист., доцент (Україна); **Лугова Тетяна Анатоліївна** - канд. мист., доцент (Україна)

Верстальник: *Білоус Тетяна (Україна).* ***Дизайнер:*** *Казьміна Надія (Україна).* ***Коректор:*** *Дудник Григорій (Україна).*

«Грааль науки» є офіційно зареєстрованим мультидисциплінарним науковим виданням з міжнародною сферою поширення, що підтримує політику відкритого доступу. **Ідентифікатор медіа R30-02704** (рішення № 430 від 22.02.2024 Національної Ради України з питань телебачення і радіомовлення).

Наказом МОН України № 582 від 24.04.2024 виданню «Грааль науки» присвоєно Категорію Б фахових видань України з питань економіки (051 «Економіка»).

«Грааль науки» індексується в міжнародних реферативних та наукометричних базах даних:
Index Copernicus Journals Master List; «Наукова періодика України» (Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського НАН України); Національний репозитарій академічних текстів; Google Scholar; WorldCat; Open Ukrainian Citation Index; CrossRef; Mendeley; Scite; Semantic Scholar; Scilit; OpenAIRE, PubPeer.

Конференція зареєстрована УкрІНТЕІ (Посвідчення № 129 від 06.01.2025) та сертифікована Euro Science Certification Group (Сертифікат № 22891 від 18.02.2025).

За точність викладених фактів та правильність цитування відповідальність несе автор.

© Автори статей, 2025
© ГО «Європейська наукова платформа», 2025
© НУ «Інститут науково-технічної інтеграції та співпраці», 2025
© LLC «International Centre Corporative Management», 2025

МАНІПУЛЯЦІЇ В ПЕДАГОГІЧНОМУ СПІЛКУВАННІ: РИЗИКИ, НАСЛІДКИ, ЗАПОБІГАННЯ
Абросімов М.О., Абросімов Є.О. 967

ФОРМУВАННЯ ПОЗИТИВНОГО СТАВЛЕННЯ ДО ВИЩОЇ МАТЕМАТИКИ У СТУДЕНТІВ
Мартинова Н.С., Медведь А.Б. 970

РОЗДІЛ XXVIII. ПСИХОЛОГІЯ ТА ПСИХІАТРІЯ

СТАТТІ

SHAME, SILENCE, AND SURVIVAL: INTERNALIZED OPPRESSION AND THE STRUGGLE FOR MENTAL HEALTH IN LGBT POPULATIONS
Verhun P., Venger G. 973

МОДЕЛЬ ІНТЕГРАТИВНОГО ПСИХОКОРЕКЦІЙНОГО ВТРУЧАННЯ В КОМПЛЕКСНОМ ЛІКУВАННІ ОСІБ З РОЗЛАДОМ ВЖИВАННЯ АЛКОГОЛЮ ТА ПОСТТРАВМАТИЧНИМ СТРЕСОВОВИМ РОЗЛАДОМ В УМОВАХ ВІЙНИ
Науково-дослідна група:
Маркозова Л.М., Мінко О.І., Лісна Н.М., Гольцова С.В. 980

ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ ПСИХОЛОГА З УКРАЇНЦЯМИ, ЯКІ ПЕРЕЖИВАЮТЬ САМОТНІСТЬ В УМОВАХ ВІЙНИ
Іваненко Б.Б. 986

ПСИХОЛОГІЧНИЙ ПОРТРЕТ БОЙОВОГО МЕДИКА ЗАГАЛЬНОВІЙСЬКОВОГО ПІДРОЗДІЛУ ПЕРШОГО ЕШЕЛОНУ
Тітенко Н.В., Стасюк В.В. 996

ПСИХОЛОГІЧНІ РОЗРОБКИ ЩОДО ФОРМУВАННЯ СТРЕСОСТІЙКОСТІ МОРЯКІВ
Тирон О.М., Єлєазаров О.П., Пікуль С.В. 1005

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

ОСОБЛИВОСТІ КОПІНГ-СТРАТЕГІЙ МОЛОДІ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ
Жук А.М. 1010

СТРАХ ЯК КЛЮЧОВИЙ ЧИННИК ПСИХОЕМОЦІЙНОГО СТАНУ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ
Ковальська Н.А., Вербицька А.Б. 1012

СТРАХ ЯК ПСИХОЛОГІЧНИЙ ФЕНОМЕН
Ковальська Н.А., Янжула П.О. 1015

ABSTRACT

DOI 10.36074/grail-of-science.23.05.2025.151

СТРАХ ЯК КЛЮЧОВИЙ ЧИННИК ПСИХОЕМОЦІЙНОГО СТАНУ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ

Ковальська Наталя Аркадіївна
канд. філол. наук, доцентка,
доцентка кафедри мовної та психолого-педагогічної підготовки
Одеський національний економічний університет, Україна

Вербицька Анна Борисівна
здобувачка факультету економіки і управління підприємництвом
Одеський національний економічний університет, Україна

Аналіз наукових підходів до розуміння страху свідчить про його багатовимірність як психологічного феномена. У зарубіжній та вітчизняній науковій традиції страх розглядається з позицій нейропсихології, когнітивної, психоаналітичної, екзистенційної, біологічної, еволюційної, а також особистісно орієнтованої психології. Сучасні підходи дедалі більше акцентують увагу на суб'єктивному сприйнятті загроз, когнітивних оцінках, емоційній регуляції та ролі індивідуальних особливостей у переживанні страху. Така різноплановість обумовлює необхідність інтеграції існуючих теорій для більш цілісного розуміння цього феномена, особливо в умовах високостресових середовищ, як-от війна.

Проблематика страху широко висвітлюється у сучасних психологічних дослідженнях, зокрема в контексті його вікових особливостей. Увага науковців зосереджувалася на вивченні страхів у різні періоди онтогенезу: в молодшому шкільному віці (Л. С. Акопян, О. М. Скляренко, С. М. Томчук, О. Ю. Василега та ін.), у підлітковому віці (С. В. Гриднєва, Н. Г. Кормушина, М. В. Шевченко, А. О. Ковалевська, Л. В. Уварова та ін.), в юнацькому (В. А. Гузенко, В. В. Косік, О. М. Кузнєцова, О. Ф. Чернавський та ін.) та дорослому віці (О. М. Кузнєцова, О. О. Прилутська та ін.). Зазначені дослідження дозволяють простежити специфіку проявів страху на різних етапах розвитку особистості, що, у свою чергу, створює підґрунтя для глибшого аналізу його природи, чинників виникнення та психологічних механізмів подолання. Особливого значення ця проблематика набуває в умовах соціальної нестабільності, зокрема у воєнний час, коли страхи посилюються та можуть суттєво впливати на психоемоційний стан молоді.

Страх – це «емоція, що виникає в ситуаціях загрози біологічному чи соціальному існуванню індивіда і спрямована на джерело дійсної або уявної

All rights reserved | Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License

небезпеки» [3, с. 509]. Відчувати страх може кожна людина, незалежно від національної приналежності або рівня розвитку. Страх виступає як адаптивна психічна реакція організму на потенційну небезпеку, що має на меті збереження життя та забезпечення безпеки. Це може бути страх за себе, за близьких, за власне майбутнє, а також за майбутнє держави і людства в цілому.

За твердженням М. Варія, страх як один із найбільш негативних психічних станів, що виникає під впливом надзвичайно сильних та загрозливих для життя зовнішніх чинників, здатен дестабілізувати психічну стійкість особистості й призводити до деструктивної поведінки або необдуманих вчинків [1]. Тобто страх виконує не лише сигнальну функцію щодо потенційної загрози, а й може стати пусковим механізмом негативної поведінки та дестабілізувати загальний психоемоційний стан особистості у разі втрати психічної стійкості.

Наявність інтенсивного страху може свідчити про тимчасову неспроможність особистості здійснювати ефективний емоційний контроль, що призводить до внутрішньої нестабільності. Такий стан супроводжується зниженням віри у власні можливості, порушенням цілеспрямованості та ослабленням мотиваційної сфери. У результаті особистість втрачає здатність діяти конструктивно, а поведінка стає пасивною або ухильною.

У контексті сучасних реалій, пов'язаних із воєнними діями, страхи студентської молоді набувають специфічних рис, що зумовлено не лише віковими особливостями, а й соціальними, екзистенційними та інформаційно-психологічними чинниками. Молоді люди часто стикаються з невизначеністю щодо власного майбутнього, страхом втрати близьких, загрозою руйнування звичного способу життя. Ці чинники сприяють підвищенню тривожності, зниженню адаптивних ресурсів та порушенню емоційної стабільності. Відтак дослідження природи страхів у студентському віці в умовах війни є вкрай актуальним як для психологічної науки, так і для практики надання психоемоційної підтримки молоді.

Важливо зазначити, що основу психологічної стійкості (або резильєнтності) – здатності особистості «зберігати внутрішню стійкість у кризових обставинах» – формує поєднання когнітивного, афективного та поведінкового компонентів [2, с. 118]. Отже, основу психологічної стійкості особистості становить сукупність суб'єктних характеристик, що забезпечують здатність ефективно адаптуватися до впливу деструктивних стресових чинників.

Перед юності припадає на час навчання у вищі та характеризується психологічною вразливістю і величезним потенціалом для розвитку особистості. Молоді люди мають здійснити особистісне та професійне самовизначення, самоідентифікацію. Це важливий етап для кожної людини, коли відбувається активне планування майбутнього, формування життєвих орієнтирів, прагнень до самореалізації в професійній діяльності, особистих стосунках. Проте військові дії, постійні тривоги, страх за життя особисте та близьких несуть реальну загрозу для здійснення цих планів. Молоде покоління відчуває почуття тривоги, нестабільності, втрати контролю над майбутнім, а також ризики для фізичного й психічного здоров'я, безпеки, особистих втрат і психологічної травматизації.

2025 Авторські права захищені | Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License

Повномасштабна війна, що триває в Україні, істотно трансформує освітній простір та створює серйозні виклики для організації якісного навчального процесу. Постійна загроза життю й здоров'ю, вимушена міграція, перебої в електропостачанні та зв'язку, а також психологічне виснаження студентів і викладачів значною мірою ускладнюють здобуття освіти. Емоційна напруга, тривожність і невизначеність майбутнього знижують навчальну мотивацію, порушують концентрацію уваги, когнітивну активність та цілеспрямованість. У результаті страждає не лише академічна успішність, а й здатність молоді до професійного самовизначення та реалізації особистісного потенціалу. В таких умовах особливої актуальності набуває питання психологічної підтримки студентів та адаптації освітнього середовища до кризових обставин.

Війна суттєво впливає на психоемоційний стан молодого покоління, тому формування та зміцнення психологічної стійкості й психічного здоров'я студентів слід розпочинати з цілеспрямованого створення сприятливого соціально-психологічного клімату в навчальному середовищі. Особливої ваги набуває підтримка атмосфери довіри, взаємоповаги й моральної підтримки як у студентських групах, так і на рівні факультетів та закладу вищої освіти загалом.

Список використаних джерел:

[1] Варій, М.Й. (2007). Загальна психологія. К.: Центр учбової літератури, 968 с.
[2] Москалець В.П., & Федик? О.В. (2024). Психологічна стійкість студентів в умовах злочинної війни москвії проти України. *Слобожанський науковий вісник. Серія: Психологія*, 1, 116-125. https://doi.org/10.32782/psyspu/2024.1.21.
[3] Шапар, В.Б. (2007). *Сучасний тлумачний психологічний словник*. Х.: Прапор, 640 с. https://archive.org/details/psyxoloh2007/page/2/mode/2up?view=theater&q=%D1%81%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%85.

FEAR AS A KEY FACTOR IN THE PSYCHOEMOTIONAL STATE OF STUDENT YOUTH IN WARTIME CONDITIONS

Kovalska Natalia Arkadiivna
Ph.D in Philological Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Language and Psychological and Pedagogical Training
Odesa National Economic University, Ukraine
Verbytska Anna Borysivna
student of the Faculty of Economics and Business Administration
Odesa National Economic University, Ukraine

All rights reserved | Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License